

Др Миле Дмичић,*
Редовни професор Правног факултета,
Универзитет у Бањој Луци

Душко Глодић,**
Дирекција за европске интеграције
Савјета министара БиХ

НАУЧНИ ЧЛАНАК

UDK: 347.7:339.5](497.6:4-672EU)

Рад примљен: 01.09.2014.

Рад прихваћен: 01.12.2014.

УСКЛАЂИВАЊЕ ПРАВНОГ СИСТЕМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СА ACQUIS-ЕМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У СВЈЕТЛУ ПРИМЈЕНЕ ПРИВРЕМЕНОГ СПОРАЗУМА О ТРГОВИНИ И ТРГОВИНСКИМ ПИТАЊИМА

Апстракт: Рад разматра значај Привременог споразума о трговини и трговинским питањима који је БиХ закључила са ЕУ за усклађивање правног система БиХ са *acquis-ем* ЕУ. У уводном контексту, указано је на општи значај процеса европских интеграција и њихов утицај на државно уређење Босне и Херцеговине као сложеног државноправног субјекта. Представљен је његов правни положај у правним системима страна уговорница, затим је анализиран обим и природа обавезе хармонизације права БиХ утврђене чланом 70. Споразума о стабилизацији и придруживању који је на снази од дана потписивања. Рад је појаснио поступке за усклађивање прописа који се примјењују у БиХ и дјеловање заједничких тијела ЕУ и БиХ образованих Привременим споразумом које је од значаја за усклађивање прописа. Рад указује на неопходна побољшања постојећих поступака и унапређење начина планирања процеса правне хармонизације.

Кључне ријечи: Привремени споразум о трговини и трговинским питањима, Споразум о стабилизацији и придруживању, право Европске уније, усклађивање права, *acquis* Уније.

*mile.dmicic@live.com

*duskoglodic@yahoo.com, ставови изражени у овом раду су лични ставови аутора

1. Увод

Процес интегрисања једне државе у Европску унију захтијева прилагођавања политичке, економске и правне природе.¹ Један од инструмената који уређује питање правног усклађивања, јесте Споразум о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту: ССП),² који је БиХ потписала са некадашњом Европском заједницом и њеним државама чланицама 2008. године. Док овај споразум не ступи на снагу, примјењује се Привремени споразум о трговини и трговинским питањима (у даљем тексту: ПС),³ који садржи одредбе ССП-а за чије је провођење надлежна Европска унија, те је поступак његове ратификације значајно краћи јер се не захтијева ратификација од стране држава чланица. ПС се примјењује од 1. 7. 2008. године. Од дана потписивања ССП-а на снази је члан 70. ССП-а којим је установљена обавеза БиХ да свој правни систем усклађује са *acquis*-ем Европске уније. Ступање на снагу ССП-а је условљено провођењем пресуде Европског суда за људска права донесене у предмету Сејдић и Финци против БиХ.⁴ Стога, све док ССП не ступи на снагу, ПС је међународноправни инструмент који уређује обим и динамику прилагођавања правног система БиХ стандардима и нормама права ЕУ.

Стога, овај рад анализира провођење обавезе правног усклађивања кроз примјену ПС-а. Ради приближавања конкретне материје, на првом мјесту, појашњава се општи значај европских интеграција, транзиције и реформских процеса насталих у вези са тим. Затим, представљен је утицај ових процеса на државно уређење БиХ. Након тога, појашњен је правни положај ССП-а и ПС-а и међународноправна обавеза за преузимање *acquis*-а.

1 Члан 49. Уговора о Европској унији предвиђа да ће се приликом одлучивања о проширењу Европске уније узети у обзир критерији приступања које је утврдио Европски савјет. (*Traité sur l'Union européenne, version consolidée, Journal Officiel de l'UE, FR, C 115/1, 9. 5. 2008*)

2 Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица с једне стране, и Босне и Херцеговине с друге стране, *Сл. гласник БиХ – међународни уговори*, 10/08.

3 Привремени споразум о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне, и Босне и Херцеговине, са друге стране, *Сл. гласник БиХ – међународни уговори*, 5/08

4 Council of the European Union, Council Conclusions on Enlargement and Stabilization and Association Process, 3210th Council meeting, Brussels, 11. 12. 2012., pt. 53. Да би ССП ступио на снагу још је потребно да Савјет Европске уније донесе одлуку о прихватању споразума јер су остале потписнице већ депоновале инструменте о ратификацији. Детаље види на страници Савјета ЕУ: <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database.aspx?command=details&id=&lang=en&aid=2008023&doclang=EN>, 5. 4. 2014.

У том смислу испитује се постојећи поступак усклађивања прописа у оквиру БиХ уважавајући чињеницу да је она сложена државна творевина. Коначно, разматрају се улога заједничких тијела БиХ и ЕУ успостављених ПС-ом у надзору над усклађивањем права БиХ.

2. Европске интеграције, транзиција, реформски процеси и уставне промјене

Посебно, у контексту глобализације, новог међународног поретка и транзиције, бројни аутори истичу да је Босна и Херцеговина својеврсна, симболична творевина, односно „... циљ међународне заједнице, али не и као држава властитих народа нити држава коју су они створили“ (Марковић, 2012: 69).

И нова држава и њен устав настали су „... актом међународног права, односно међународним уговором. Њега су потписале држава на чијој територији је вођен рат, којој је признат међународноправни субјективитет, али која није постојала као субјект који врши суверену власт на цијелој својој територији. То што је Република Босна и Херцеговина потписница овог споразума је израз тежње међународних чинилаца да се истакне приврженост почетној идеји њеног прихватања у свјетску заједницу држава“ (Хајден, 2003: 159).

Стога је она, по много чему, специфична, и као сложена држава, односно државна заједница *sui generis*. Наиме, она се састоји од два ентитета: Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, као и од Брчко дистрикта БиХ, који по својој правној природи има обиљежје трећег ентитета Босне и Херцеговине.

Дејтонским мировним споразумом је не само сачуван и загарантован државноправни континуитет Босне и Херцеговине и њен међународноправни субјективитет већ је државност Босне и Херцеговине утемељена и вољом водећих сила међународне заједнице (Види шире: Трнка, Миличевић, Симовић, Дмичић, 2004). Ентитети, као државотворни елементи, нису успостављени Уставом Босне и Херцеговине. Они су настали раније, у току ратних сукоба, на овим просторима, и то, фактичким путем, и нису имали међународноправни субјективитет као нове државе, али су стварно имали битна обиљежја (суверених) држава. Уставом је само потврђено њихово постојање и чињеница њиховог квалитативно другачијег државноправног статуса. Ентитети су Уговором – Анекс IV Оквирног споразума о миру у Босни и Херцеговини, *de facto* признати као државе које се удружују у нову државу и тиме губе свој ранији суверенитет.

Органима и институција међународне заједнице дејтонским мировним уговором је дат преовлађујући утицај и улога у његовом тумачењу и провођењу, а тиме и у укупним процесима у Босни и Херцеговини. Та улога међународне заједнице има два аспекта:

- први, одржавање мира и безбједности у Босни и Херцеговини, и
- други, пружање помоћи у провођењу реформе за испуњавање услова за одвијање интеграционих процеса и стицање чланства у Европској унији.

Као земља у транзицији, Босна и Херцеговина у процесу европских интеграција прилагођава свој правни, политички, економски и социјални систем будућем приступању Европској унији. У том процесу јавља се мноштво дилема, сукоба и контровери у политичком, привредном и укупном друштвеном животу, које видно успоравају укупне реформске токове и осиромашавају грађане у Босни и Херцеговини (Дмичић, 2010: 33–64). Изградња и функционисање уставног и правног система подразумева и уставноправну и нормативноправну реформу, у циљу успостављања конзистентног, потпуног и кохерентног правног система који државни и друштвени поредак чини стабилним, а грађане заштићеним у остваривању њихових права и слобода (Јовичић, 1997: 267–269). Поготово из разлога што „право не настаје наједном, већ се оно ствара систематски, постепено и непрекидно“ (Кузмановић, 2004: 358). Међутим, мултинационална и мултиконфесионална особеност и традиција Босне и Херцеговине дати су као темељна цивилизацијска вриједност, која је наведена и у преамбули Устава Босне и Херцеговине, и која је садржана у принципима који су уставноправно обавезујући, на њима се морају заснивати институционална структура и функционисање укупног друштва и државе Босне и Херцеговине. У оквиру изведених реформи, неке од њих се јављају као најважније и као потврда интеграције Босне и Херцеговине у евроатлантске институције.⁵

5 Прва, врло важна реформа припада изградњи институционалних капацитета Босне и Херцеговине. Ради се о промјени структуре, организације и надлежности Савјета министара, као извршне власти. Друга реформа се односи на промјене у организацији оружаних снага. Двије компоненте послеријатних оружаних снага: Војска Републике Српске и Војска Федерације БиХ интегриране су у јединствену босанскохерцеговачку институцију: Оружане снаге.

Промјене у домену консолидације парламентарне демократије имају само дјеломичне резултате. Од 2002. године Босна и Херцеговина самостално проводи парламентарне изборе путем Централне изборне комисије. У свим постдејтонским парламентарним већинама, односно у свим парламентарним мандатима не успијева се изградити консензус о сложеним питањима државног развоја Босне и Херцеговине. Непостојање консензуса надомијестио је високи представник међународне заједнице, који је донио

Највише недоумица изазива захтјев о успостављању институционалне структуре која ће држави омогућити да говори „једним гласом“. Међутим, неосновано је тумачење да овај императив „једног гласа“ налаже радикалне измјене државног уређења и институционалног система Босне и Херцеговине. Овдје се ради о уобичајеном стандарду успостављеном од оснивања првих зачетака европске конструкције, да државе чланице, као и оне које теже чланству у Европској унији, имају тачно одређену адресу за комуникацију са комунитарним институцијама без обзира на облик државног уређења земље. Према томе, сасвим су неаргументоване интерпретације ове формуле да се мора успоставити централизован институционални систем и унитарно државно уређење у Босни и Херцеговини, нити је, пак, тачно да се тзв. европским пословима, односно административним активностима везаним за процес европских интеграција, могу искључиво бавити заједнички органи и институције Босне и Херцеговине.

Оправдано је да ови послови буду распоређени и на ниже нивое власти, примарно на ентитетски ниво, сходно надлежностима одређеног нивоа власти и питањем евроинтеграционог карактера које се по својој природи третирају на том нивоу власти.

Господари процеса уставних промјена треба да буду домаћи политички фактори и институције Босне и Херцеговине и да се од страних чинилаца може очекивати једино стручна помоћ и материјална подршка.

У основи, приликом утврђивања садржаја, обима и циљева евентуалних уставних промјена у Босни и Херцеговини, неопходно је поћи од сљедећих ставова:

- дејтонско уставно уређење није потребно мијењати, јер је потврдило да оно омогућава успјешно функционисање Босне и Херцеговине као сложене државе са два ентитета и три конститутивна народа;
- организација, структура, надлежност и функционисање институција Босне и Херцеговине – Парламентарне скупштине, Предсједништва и Савјета министара Босне и Херцеговине – могу бити предмет преиспитивања само зависно од договора о облику државног уређења и владавине, при чему ни у ком случају, евентуалне промјене не смију нарушити национални и ентитетски баланс и успостављене принципе равноправности, као и консензус успостављен садашњим дејтонским рјешењима.

више стотина одлука и на темељу њих прогласио најважније реформске законе. (Види и: Изборни закон Босне и Херцеговине, *Сл. гласник БиХ*, бр. 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08 и 37/08)).

- неприхватљиви су притисци који долазе од стране органа и тијела међународне заједнице и њених представника, а који, на првом мјесту, неуставно и незаконито дјелују на домаће легалне и легитимне органе и институције и доприносе непоштивању њихове слободно изражене политичке воље на демократским изборима.

У институционалним процесима, реформама и евентуалним уставним промјенама потребно је афирмисати европске вриједности и принципе различитости, етничке и сваке друге посебности, територијалност, самосталан излазак ентитета на међународну сцену у домену економије, науке, образовања, културе, спорта, умјетности и слично. Евентуалне уставне промјене могуће је прихватити само као израз слободне политичке воље или демократски донесене одлуке ентитета, народа и грађана, и оне евентуалне уставне промјене могуће је прихватити само као израз слободне политичке воље или демократски донесене одлуке ентитета, народа и грађана, и оне морају бити транспарентне и подложене суду јавности. Стога, Устав се може мијењати искуључиво у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и мора проћи демократску и јавну провјеру, која би допринијела да се отклоне слабости које је пракса показала, а и Устав би значајно добио на свом легитимитету.

3. Утицај интеграционих процеса на државно уређење БиХ

Посебно последње деценије карактеришу, између осталог, бројни и разноврсни процеси повезивања држава у свијету у различите међународне организације и асоцијације. Међутим, за ове наше просторе од посебне важности су настојања и њихова оправдања да се они усмјере, првенствено, Европској унији. Истовремено, ове процесе прати и питање, које се с тим у вези поставља већ дуже вријеме – какав облик државног уређења да има ова држава и да ли са таквим обликом она може постати чланица Европске уније. Истовремено, уставне промјене нису нужне за испуњавање услова у процесу стицања статуса кандидата за чланство Босне и Херцеговине у Европској унији. Због тога, неопходно је истаћи да, ни по чему, садашња дејтонска рјешења нису препрека за чланство Босне и Херцеговине у Европској унији као ни у било којим другим међународним организацијама.

Али, истовремено, научна и истраживачка јавност указује на значај и потребу изналажења и других начина и облика интеграције ових простора у свјетске и регионалне геополитичке процесе, што је посебно важно за српски народ као бројчано мали народ, којем се одувјек наметала дилема „којем се царству мудрије приклонити“.

У том смислу, потпуно и правилно се могу разумјети садашњи процеси уколико би се занемарила улога коју су у свему томе имали, или и сада имају, високи представник и специјални представник Европске уније у Босни и Херцеговини. Зато је од изузетног значаја за правилно разумијевање улоге и снаге њиховог дјеловања у процесу доношења одлука и трасирању пута БиХ према Европској унији, а посебно у настојању да она постане члан НАТО-а. Од посебне важности је и ранији налог високог представника о провођењу одлуке Уставног суда БиХ, број АП-953/05, када је налогом високог представника наметнуто (23. марта 2007. године⁶) да „... без обзира на било коју супротну одредбу у било којем закону или другом правном акту у Босни и Херцеговини, *било који поступак покренут пред било којим судом у Босни и Херцеговини, којим се оспорава или доводи било како у питање једна или више одлука високог представника, прогласиће се недопустивим осим ако високи представник изричито не да своју претходну сагласност...*“.

Такође, стално су присутна настојања да се ентитетима негира државно-правни карактер. Тако је „Уставни суд БиХ (је) у својој Трећој дјелимичној одлуци већ 2000. године установио да ентитети нису државе, а да се сложена структура босанскохерцеговачке државности исцрпљује у различитим облицима расподјеле надлежности између ентитета и државе“ (Шарчевић, 2010: 320).

Истовремено, све више се показује да центри економске и политичке моћи, и домаћи и инострани, у значајној мјери, утичу на трасирање праваца Босна и Херцеговина, у смислу и оквиру разноврсних интеграционих процеса. При томе, ради се о евроатлантском интеграционом путу, који се неопходно мора посматрати и у складу са интересом Републике Српске и њеним односима и везама према интеграционим процесима Србије.

4. Положај ССП-а и ПС-а у правном систему ЕУ и БиХ

ССП је врста споразума о придруживању које Европска унија закључује на основу члана 217. Уговора о функционисању Европске уније са трећим државама или међународним организацијама са циљем унапређивања цјелокупне сарадње и којима се дефинишу реципрочна права и заједнички циљеви којима стране теже, као и заједнички институционални оквир за праћење провођења споразума, тзв. заједничка тијела.⁷ Теорија тип

⁶ Налог је доступан на службеној интернет страници Канцеларије високог представника, на адреси http://www.ohr.int/print/?content_id=39398, приступ од 15. 05. 2013. године.

⁷ Члан 217. Уговора о функционисању Европске уније (Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, version consolidée, *Journal Officiel de l'UE*, FR, C 115/1, 9. 5.2008.)

придруживања који успоставља ЕУ означава као екстерно придруживање, због тога што, за разлику од интерног придруживања, придружена држава нема права да учествује у раду институција Европске уније нити да партиципира у доношењу одлука у било ком обиму (Hanf, Dengler, 2004: 4–5).

Будући да ССП обухвата питања која нису у искључивој надлежности Европске уније, већ спадају и у надлежности држава чланица, ССП улази у категорију мјешовитих уговора те је због тога за његову правну ваљаност потребно и учешће држава чланица у закључивању. Да би ступио на снагу, ССП треба да буде ратификован не само од стране институција ЕУ већ и од стране држава чланица (Ђурић, 2007: 154). Осим ових правних разлога, на закључивање неког међународног уговора у форми мјешовитог може да утиче и политички значај конкретног уговорног односа (Isaac, Blanquet, 2006: 175). Додатно, због политичке природе појединих одредаба ССП-а, које предвиђају успостављање блиских односа са Унијом, што нужно доводи и до укључености држава чланица у политичку сарадњу, овај споразум мора имати мјешовити карактер.

Један од циљева ССП-а који је закључен са БиХ јесте *подржавање напора Босне и Херцеговине у развијању економске и међународне сарадње, између осталог, и усклађивањем њеног законодавства са законодавством Заједнице* (након ступања на снагу Лисабонског уговора, израз „Заједница“ треба читати Унија).⁸ Циљеви ССП-а се остварују у оквиру споразумом предвиђеног транзиционог периода који је у случају БиХ одређен чланом 8. ССП-а и износи шест година. ССП представља један од инструмената политике проширења Европске уније дефинисане чланом 49. Уговора о Европској унији. Смисао ове политике јесте да доведе до постепеног преображаја држава које настоје да приступе Европској унији. При томе, у том постепеном и вишефазном процесу, државе се прилагођавају политичким, економским и правним стандардима ЕУ. Другим ријечима, ЕУ „извози“ своје вриједности и правила, а државу кандидата, односно потенцијалног кандидата обавезује да ова правила преузима у свој унутрашњи правни систем (Andreatta, 2005: 36). У том смислу и трећи став преамбуле ССП-а закљученог са БиХ указује на спремност ЕУ да у највећој могућој мјери интегрише ову државу у своје политичке и економске токове и, при томе, позива се на њен статус потенцијалног кандидата. Пракса ЕУ да закључује ССП је наставак праксе да се са државама које се припремају за чланство закључују споразуми о придруживању који су се раније називали европски споразуми, који су били закључивани са државама Средње и Источне Европе. Наводи се и то да, поред претприступне димензије која се

8 Члан 1, став 2(d) ССП-а

огледа у перспективи стицања чланства у Унији, ССП утврђује и потребу за стабилизацијом и унапређење регионалне сарадње између држава Западног Балкана као посебан политички захтјев који проистиче из овог уговорног односа (Phinnemore, 2003: 80).

ПС обухвата најважнији дио ССП-а који уређује трговинске односе двију страна и који предвиђа либерализацију трговине између ЕУ и БиХ на начин, у роковима и у обиму дефинисаним у ПС-у (члан 3, став 1. ПС-а). ПС није мјешовити споразум јер је закључен између некадашње Европске заједнице и БиХ, али представља својеврсни увод у примјену ССП-а, али, осим економског, има и политички значај који се огледа у институционализовању односа БиХ и ЕУ оснивањем заједничких тијела. Осим главног текста, ПС чини шест анекса и шест протокола.⁹ Такође, ПС предвиђа и постепено преузимање правних аката ЕУ у законе и друге прописе БиХ у појединим областима, као и успостављање одговарајућих институционалних и административних оквира за њихову примјену.

У погледу положаја међународних уговора које закључи ЕУ, потребно је указати на то да члан 216, став 2. Уговора о функционисању ЕУ предвиђа да су међународни уговори које Унија закључи обавезујући за институције ЕУ и државе чланице. Суд правде ЕУ је установио да одредбе међународног уговора од његовог ступања на снагу чине саставни дио правног поретка ЕУ.¹⁰ Међународни уговори које закључи Европска заједница у хијерархији правних норми налазе се између оснивачких уговора и секундарних извора права ЕУ – уредби, директива и одлука које усвајају институције ЕУ (Simon, 2001: 348). Такође, Суд правде ЕУ је установио да одредбе међународних уговора могу имати директно дејство уколико садрже јасну и прецизну обавезу чије провођење и ефекти не зависе од доношења неког другог

9 Анекс 1 – Царински уступци БиХ за идустијске производе Заједнице; Анекс 2 – Дефиниција производа од младе говедине; Анекс 3 – Царински уступци БиХ за примарне пољопривредне производе поријеклом из Заједнице; Анекс 4 – Царине које се примјењују на робу поријеклом из БиХ при увозу у Заједницу; Анекс 5 – Царине које се примјењују на робе поријеклом из Заједнице при увозу у БиХ; Анекс 6 – Право интелектуалне, индустријске и трговинске својине. Протокол 1 о трговини прерађеним пољопривредним производима између Заједнице и БиХ; Протокол 2 о дефиницији појма „производи са поријеклом“ и начинима административне сарадње за примјену одредаба овог споразума између Заједнице и БиХ; Протокол 3 о државној помоћи у индустрији челика; Протокол 4 о узајамној административној помоћи у царинским питањима; Протокол 5 о рјешавању спорова и Протокол 6 о реципрочним ореференцијалним уступцима за одређена вина, реципрочном признавању, заштити и контроли назива вина, алкохолних пића и ароматизованих вина (*Сл. гласник БиХ – међународни уговори*, 5/08).

10 Case 181/73, *Haegeman v. Belgium*, [1974] ECR 449.

акта.¹¹ Осим тога, Суд је одлучио да чак и акти које донесу заједничка тијела успостављена споразумима о придруживању имају директно дејство у праву ЕУ.¹²

Када је ријеч о положају ПС-а у правном систему БиХ, потребно је потражити одговор у одредбама Устава БиХ које говоре о односу унутрашњег и међународног права.¹³ Нажалост, Устав БиХ није нарочито експлицитно уредио ову проблематику. Члан III/3(b) Устава Босне и Херцеговине утврђује да су општа начела међународног права саставни дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета. И правна литература, углавном, општа начела међународног права дефинише као генералне норме међународноправног поријекла која се изводе апстраховањем из међународних обичајних и конвенционалних правила која су на снази (Daillier, Forteau, Pellet, 2009: 381). Пошто Устав БиХ, у већ наведеној одредби, не утврђује положај међународних уговора у унутрашњем праву, нити садржи експлицитне норме о приоритету у случају сукоба норми унутрашњег и међународног права, рјешење ове дилеме је потребно тражити у јуриспруденцији Уставног суда БиХ. У том смислу се чини корисним осврт на предмет *ЦЕФТА* у којем је Уставни суд протумачио одредбу члана III/3(b). Уставни суд је заузео став да домаће право мора бити усклађено са општим начелима међународног права.¹⁴ Овај став се аргументује тиме да је начело *pacta sunt servanda* једно од општих начела међународног права и да је „члан III/3(b) Устава Босне и Херцеговине повријеђен у ситуацији када домаћи закон није у складу са одредбама општег правила међународног права *pacta sunt servanda* [...] као и кад није у складу са одредбама међународног уговора којем је Босна и Херцеговина приступила“.¹⁵ Дакле, Уставни суд БиХ је прихватио примат међународних уговора чија је страна уговорница БиХ над домаћим законима у случају сукоба домаћег закона са међународним уговором. У свјетлу ове уставносудске одлуке закључујемо да ПС као међународни уговор има примат над домаћим законима и другим прописима које доносе институције БиХ и њених ентитета. Због оваквог његовог дејства, приликом израде и усвајања домаћих прописа потребно је водити рачуна о релевантним одредбама ПС-а.¹⁶

11 Case 12/86 Demirel v. Stadt Schwäbisch Gmünd [1987] ECR 3719

12 C-192/89 S.Z. Sevince v. Staatssecretaris van Justitie [1990] ECR 3461.

13 Текст Устава БиХ на веб сајту Канцеларије високог представника у БиХ http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=372, 10. 04. 2014.

14 У-5/09, Одлука о допустивости и меритуму – Уставност Закона о заштити домаће производње у оквиру ЦЕФТА, Уставни суд БиХ, 25. 09. 2009, параграф 30.

15 У-5/09, Одлука о допустивости и меритуму – Уставност Закона о заштити домаће производње у оквиру ЦЕФТА, Уставни суд БиХ, 25. 09. 2009, параграф 38.

16 Извршавање међународних уговора је прецизније уређено Законом о поступку закључивања и извршавања међународних уговора, *Сл. гласник БиХ*, 29/00 и 6/13.

5. Обавеза усклађивања правног система БиХ са *acquis*-ем ЕУ

Међународна обавеза усклађивања правног система БиХ са правом ЕУ је утврђена у члану 70. ССП-а којим се дефинише обим хармонизације, приоритети и динамика процеса усклађивања. Ово је једина одредба ССП-а која се примјењује од дана потписивања што додатно говори о томе колики се значај придаје правној хармонизацији. Стога наводимо да члан 70. ССП-а гласи:

Стране признају важност усклађивања постојећег законодавства Босне и Херцеговине са законодавством Заједнице, као и његове ефикасне примјене. Босна и Херцеговина ће настојати да обезбиједи постепено усклађивање својих постојећих закона и будућег законодавства са правном тековином (*acquis*) Заједнице. Босна и Херцеговина ће обезбиједити прописну примјену и спровођење постојећег и будућег законодавства.

Усклађивање ће почети даном потписивања овог споразума и постепено ће се проширивати на све елементе правне тековине (*acquis*) Заједнице из овог споразума до краја прелазног периода дефинисаног чланом 8. овог споразума.

Усклађивање ће се у својој раној фази фокусирати на основне елементе правне тековине (*acquis*) који се односе на унутрашње тржиште као и на друге области везане за трговину. У каснијој фази, Босна и Херцеговина ће се фокусирати на преостале дијелове правне тековине (*acquis*) Заједнице.

Усклађивање ће се спроводити на основу програма који ће договорити Европска комисија и Босна и Херцеговина.

4. Босна и Херцеговина ће такође у договору са Европском комисијом детаљно договорити на који ће начин пратити поступак усклађивања законодавства и радњи које треба предузети у спровођењу закона.

При томе, указујемо да трећи Копенхагенски критериј предвиђа да држава кандидат за чланство у Европској унији мора имати способност преузимања обавеза из чланства, укључујући придржавање циљева политичке, економске и монетарне уније.¹⁷ Према томе, усклађивање правног система државе кандидата, односно потенцијалног кандидата, осим што представља међународноправну обавезу на основу ССП-а, има и прворазредни политички значај у процесу приступања Европској унији.

Треба истаћи да је правно усклађивање у контексту европских интеграције пасиван процес, са становишта државе која усклађује свој правни систем, јер се базира на обавези потписнице ССП-а да преузима страни правни

¹⁷ Conclusions of the Copenhagen European Council: Bull. 6–1993, point I.13.

систем, у чијем стварању нема могућности да учествује, у свој унутрашњи правни систем (Lazowski, 2001: 8). Треба нагласити да носиоци обавезе усклађивања нису једино институције које су основане на нивоу БиХ, већ и институције Републике Српске, Федерације БиХ, Брчко дистрикта БиХ и кантона у оквиру Федерације БиХ који су дужни да законе, друге прописе и опште акте из своје надлежности усклађују са правом ЕУ.

Савјет министара БиХ на годишњем нивоу усваја Програм мјера за провођење ПС-а којим се дефинишу конкретни законодавни приоритети.¹⁸ Међутим, мора се истаћи да у оквиру БиХ не постоји јединствен програмско-плански документ који би дефинисао приоритете и динамику преузимања *acquis*-а у домаћи правни систем тзв. План усвајања *acquis*-а, који по правилу имају државе кандидати и потенцијални кандидати за чланство у ЕУ. У наредним фазама интеграција БиХ у ЕУ, биће неопходно израдити документ који би ово питање ријешило. При томе, остаје да се постигне договор релевантних политичких фактора о томе како ће се израђивати овај документ уважавајући уставно-правни оквир БиХ.

У погледу приоритета усклађивања прописа члан 70, став 3. ССП-а експлицитно даје приоритет оним дијеловима права ЕУ који се односе на унутрашње тржиште, као и на друге области везане за трговину. То је разумљиво јер је ССП, а посебно ПС, претежно, иако не искључиво, трговински споразум који има за циљ да држава потписница оствари што је могуће виши степен повезаности са ЕУ кроз успостављање зоне слободне трговине. Економска интеграција је средство и први корак на путу потпуног интегрисања неке државе у ЕУ. Ипак, обавеза усклађивања се не лимитира на подручје прописа који уређују унутрашње тржиште. Јасно се предвиђа да усклађивање треба да обухвати и остала подручја *acquis*-а у каснијој фази. То практично значи да БиХ треба преузимати и оне прописе ЕУ који уређују остале области сарадње дефинисане ССП-ом, а које ће постати обавезујуће ступањем на снагу овог споразума. Док се примјењује ПС, приоритет се мора дати питањима обухваћеним ПС-ом. С друге стране, то не значи да институције у БиХ не врше усклађивање са осталим прописима ЕУ, али оно нема онај значај за однос двију страна као што је усклађивање предвиђено ПС-ом. Поступак усклађивања ће добити посебан значај када се покрену претприступни преговори и тада ће морати да обухвати све дијелове *acquis*-а.

Навешћемо неколико примјера обавеза за усклађивање правног система дефинисаних у ПС-у. Занимљиво је истаћи да усклађивање правног

18 Види шире: <http://dei.gov.ba/dei/dokumenti/ssp/Archive.aspx?pageIndex=1&langTag=bs-BA>, 10. 04. 2014.

система неке државе у свјетлу примјене ПС-а, односно ССП-а може пред њу поставити и захтјев да се врше уставне промјене. Тако је ступање на снагу ССП-а закљученог са БиХ условљено провођењем пресуде Европског суда за људска права донесене у предмету Сејдић и Финци против БиХ. Овај услов се оправдава чињеницом да члан 2. ССП-а, као и члан 1. ПС-а, утврђује да поштивање демократских принципа и људских права дефинисаних у Европској конвенцији о заштити људских права и основних слобода представља један од битних елемената ових споразума. Значај овог питања у БиХ поприма и политичку димензију будући да провођење ове пресуде захтијева промјену Устава БиХ на начин да се отклони дискриминација коју је утврдио Европски суд за људска права јер грађанима БиХ који се не изјашњавају као припадници једног од конститутивних народа није дозвољено пасивно бирачко право, односно кандидовање за члана Предсједништва БиХ и делегата у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ.¹⁹ Према томе, ССП и прије ступања на снагу производи значајне правно-политичке консеквенце захтјевајући измјене и уставноправне материје. Питање је друге природе да ли би ЕУ требало да инсистира на овом услову будући да је провођење предметне пресуде обавеза коју БиХ има по основу чланства у другој међународној организацији – Савјету Европе.

Надаље, члан 3. ПС-а утврђује обавезу за стране уговорнице да успоставе зону слободне трговине у прелазном периоду од највише пет година. Реализација ове обавезе захтијева измјену прописа којима се уређује спољнотрговинска материја и усклађивање царинске тарифе. Члан 6. ПС-а захтијева од БиХ да укине царине, таксе које имају исти учинак као царине и количинска ограничења и мјере истог учинка на увоз производа из ЕУ. Затим, илустративан примјер обавезе хармонизовања јесте члан 16. ПС-а којим се од БиХ захтијева да обезбиједи заштиту географских ознака ЕУ рагистрованих у ЕУ на основу Уредбе Савјета (ЕЗ) бр. 510/2006. Конкретна обавеза која од БиХ захтијева успостављање институције је, на примјер, садржана у члану 36, став 4. ПС-а који предвиђа да ће БиХ основати самостални државни орган којем ће повјерити овлашћења за надзор над додјелом државне помоћи у року од двије године од ступања на снагу споразума. Ова обавеза је реализована оснивањем Савјета за државну помоћ БиХ.²⁰

19 Европски суд за људска права, Велико вијеће, *Сејдић и Финци против БиХ*, апликације бр. 27996/06 и 34836/06, пресуда од 22. 12. 2009.

20 Види: Закон о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини, *Сл. гласник БиХ*, 10/12

6. Поступак усклађивања прописа у БиХ са *acquis*-ем ЕУ

Благовремено и правилно провођење усклађивања прописа од стране институција једне државе захтева успостављање поступка за надзор квалитета и оцјену усклађености нацрта/приједлога закона, других прописа и општих аката са правом Европске уније. Поступак усклађивања прописа са *acquis*-ем ЕУ је на нивоу БиХ успостављен 2003. године,²¹ дакле у периоду прије него је БиХ преузела међународну обавезу да ово усклађивање врши. Након потписивања ССП-а овај процес је унапријеђен усвајањем нове одлука 2011. године, а и владе ентитета (Републике Српске и Федерације БиХ) и Влада Брчко дистрикта БиХ су усвојиле одговарајуће акте којима је прописан поступак правне хармонизације. Генерално посматрано, у процесу усклађивања можемо препознати три кључне улоге. Прво, потребно је да једна институција обави припремну улогу у својству обрађивача нацрта/приједлога акта којим се преузима одређени извор *acquis*-а. Ово су, по правилу, ресорна министарства и други органи управе. Друго, потребно је обезбиједити и контролну улогу, односно одредити који орган оцјењује усклађеност приједлога/нацрта акта са *acquis*-ем и о томе даје стручно правно мишљење. Треће, процес усклађивања се обавља дјеловањем органа који усваја правни акт којим се преузима одређени пропис Европске уније.

Као главни координатор процеса европских интеграција у БиХ основана је Дирекција за европске интеграције која има статус сталног тијела Савјета министара БиХ.²² Дирекција за европске интеграције је, између осталог, надлежна за координацију послова на усклађивању правног система БиХ са *acquis*-ем ЕУ²³ и да даје стручна правна мишљења о усклађености нацрта/приједлога правних аката са *acquis*-ем.²⁴ Обрађивач акта је дужан да прибави ово мишљење те да усклади текст акта са истим или колико не угради налазе из мишљења о томе је дужан да дâ изјашњење.²⁵

Од 2011. године се примјењује Одлука Савјета министара БиХ о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном

21 Одлука Савјета министара БиХ о процедурама у поступку усклађивања законодавства Босне и Херцеговине са *acquis communautaire*, Сл. гласник БиХ, 44/03.

22 Члан 23, став 1. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине, Сл. гласник БиХ, 30/03; 42/03; 81/06; 76/07; 81/07; 94/07. и 24/08.

23 Тачка III Одлуке Савјета министара БиХ о Дирекцији за европске интеграције, Сл. гласник БиХ, 41/03.

24 Члан 31, став 1, тачка ф) Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине, Сл. гласник БиХ, 22/03.

25 Члан 31, став 2. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине, Сл. гласник БиХ, 22/03.

тековином (*acquis-ем*) ЕУ²⁶ којом је замијењена ранија одлука из 2003. године. Верификација поступка усклађивања се проводи провјером инструмената за усклађивање законодавства: изјаве о усклађености и упоредног приказа које попуњавају у прописаном обрасцу обрађивачи аката.²⁷ Методологија попуњавања ових инструмената је дефинисана у Анексу Одлуке. Упоредни приказ представља табеларни преглед подударности одредаба нацрта/приједлога прописа са релевантним изворима *acquis-а*, док је изјава о усклађености овјерени табеларни приказ у коме су наведени сви акти са којима је нацрт/приједлог прописа усклађиван, као и остале релевантне информације.²⁸ Дирекција за европске интеграције је задужена да обрађивачу пружа стручну помоћ при попуњавању инструмента за усклађивање, као и то да прати примјену одлуке и о томе извјештава Савјет министара.²⁹ На овај начин је омогућено да Дирекција, као тијело специјализовано за праћење развоја права ЕУ, стоји на располагању ресорним институцијама и пружа им помоћ у изради правних аката којима се преузимају поједини прописи институција ЕУ. Овакво рјешење ствара институционални основ за правилно провођење ПС-а и испуњавање обавезе хармонизације права у БиХ са правом ЕУ, као и за идентификовање приоритета правне хармонизације.

Описани поступак усклађивања прописа примјењује се у институцијама на нивоу БиХ. Због постојања значајних законодавних надлежности и на ентитетском нивоу власти, односно на нивоу Брчко дистрикта БиХ, њихове надлежне институције су такође успоставиле одговарајуће поступке. Због обима овог рада, нећемо детаљно анализирати ове поступке. Довољно је истаћи да се поступак заснива на постојању истих инструмената, обавези обрађивача да их попуњава и доставља контролном тијелу. У Републици Српској контролно тијело је Министарство за економске односе и регионалну сарадњу,³⁰ у Федерацији БиХ ову улогу обавља Уред Владе Федерације Босне и Херцеговине за законодавство и усклађеност

26 Одлука о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном тековином (*acquis-ем*) ЕУ, *Сл. гласник БиХ*, 23/11.

27 Члан 2. Одлуке Савјета министара БиХ о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном тековином (*acquis-ем*) ЕУ, *Сл. гласник БиХ*, 23/11.

28 Види шире: Анекс Одлуке о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном тековином (*acquis-ем*) ЕУ, *Сл. гласник БиХ*, 23/11.

29 Члан 4. Одлуке о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном тековином (*acquis-ем*) ЕУ, *Сл. гласник БиХ*, 23/11.

30 Одлука Владе РС о поступку усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином Европске уније и правним актима Савјета Европе, *Сл. гласник Републике Српске*, 46/11.

са прописима Европске уније,³¹ док Одсјек за европске интеграције Сектора за правне послове Владе Брчко дистрикта БиХ обавља ову функцију у Брчко дистрикту БиХ.³² Анализирајући ово питање, уочили смо да у оквиру кантона успостављених унутар Федерације БиХ нису успостављени одговарајући поступци за усклађивање прописа из кантиналне надлежности са *acquis*-ем. Будући да кантоналне институције посједују одређени број законодавних надлежности које су од значаја за преузимање права ЕУ у унутрашњи правни систем БиХ, препорука би била да се дефинишу адекватни механизми и институционални оквири који би омогућили координацију и контролу процеса преузимања *acquis*-а на нивоу кантона.

Такође, Савјет ЕУ је указао на потребу да се у БиХ успостави ефективан механизам координације процеса европских интеграција.³³ Овај механизам координације би требало да третира и усаглашавање процеса усклађивања прописа који се обављају на различитим нивоима власти да би се избјегло различито преузимање истих прописа ЕУ.

7. Улога заједничких тијела БиХ и ЕУ за праћење провођења ПС-а у процесу усклађивања прописа

Екстерно придруживање које је предвиђено ССП-ом има свој одражај и у одредбама ПС-а. ПС предвиђа постојање Привременог одбора и пододбора за уже области споразума. Привремени одбор надзире примјену и провођење ПС-а.³⁴ Привремени одбор чине представници Европске уније, коју заступа Европска комисија. Иако је након ступања на снагу Лисабонског уговора успостављена Европска служба за спољне послове, представљање ЕУ на међународном плану и даље обавља Европска комисија у оним питањима која нису обухваћена заједничком спољном и безбједносном политиком ЕУ (Gstöhl, 2011: 185). Страну БиХ заступају руководећи државни службеници које именује Савјет министара БиХ.³⁵ Споразумом је предвиђено да се

31 Уредба о Уреду Владе Федерације Босне и Херцеговине за законодавство и усклађеност са прописима Европске уније – пречишћени текст, *Сл. новине Федерације БиХ*, 49/07.

32 Одлука Владе Брчко дистрикта о процедурама у поступку прилагодбе прописа Брчко дистрикта БиХ са *acquis communautaire*, *Сл. гласник БД БиХ*, 25/09.

33 Council of the European Union, Council Conclusions on Enlargement and Stabilisation and Association Process, 3210th Council meeting, Brussels, 11. 12. 2012., pt. 54.

34 Члан 40. ПС-а.

35 Одлука Савјета министара БиХ о успостављању Комисије за европске интеграције у саставу Привременог одбора за стабилизацију, *Сл. гласник БиХ*, 92/08. и 25/12.

Привремени одбор састаје у редовним временским размацама, устаљено је једном годишње, као и уколико то прилике захтијевају у форми ванредних састанака. Привремени одбор доноси одлуке и препоруке. Одлуке се доносе у случајевима који су утврђени у самом споразуму и оне су обавезујућег карактера. Стране уговорнице су дужне да предузимају неопходне мјере за провођење одлука Привременог одбора. За разлику од одлука, препоруке немају обавезујући карактер, али је њихово провођење такође значајно јер оне, према слову ПС-а, упућују на постизање заједничких циљева и несметану примјену појединих обавеза садржаних у споразуму. ПС је предвидио да у погледу усвајања одлука и препорука влада начело консензуализма јер је за њихову валидност потребна сагласност обију страна.³⁶ Прецизније функционисање Привременог одбора је уређено Пословником о раду који је усвојен у форми Одлуке Привременог одбора број 1/2008.³⁷

Важно овлашћење Привременог одбора јесте да на основу члана 43. ПС-а формира пододборе за уже области. Одлуком број 1/2008 формиран су пододбори задужени за сљедеће области: за трговину, индустрију, царине, порезе и сарадњу са другим државама кандидатима; за пољопривреду и рибарство; за унутрашње тржиште и конкуренцију; за економска и финансијска питања и статистику, и за транспорт. Чланови пододбора у име Европске уније су службеници ресорних генералних дирекција Европске комисије. У име БиХ, у пододборима учествују државни службеници са нивоа БиХ, ентитета и Брчко дистрикта које је Савјет министара БиХ именовано одлуком.³⁸ На састанцима пододбора, који се по правилу одржавају једном годишње, оцјењује се провођење одређеног дијела ПС-а за чији надзор је задужен пододбор, те у вези са тим, оцјењује се напредак у вези са усклађивањем, примјеном и провођењем прописа који се доносе у БиХ. Представници Европске комисије на састанцима пододбора могу појашњавати поједине акте *acquis-a* ЕУ и предлагати мјере институцијама у БиХ које је потребно предузети за правилну транспозицију ових аката у правни систем БиХ.³⁹ Делегација БиХ за сваки састанак припрема посебан извјештај који се назива документ за дискусију. Овај документ,

36 Члан 41. ПС-а.

37 Члан 41, став 2. ПС-а и Одлука бр. 1/2008 Привременог одбора Европске заједнице и Босне и Херцеговине од 7. октобра 2008. године о Пословнику којим је обухваћен опис послова и структура пододбора Европске заједнице и Босне и Херцеговине, *Сл. гласник БиХ*, 47/09.

38 Одлука Савјета министара БиХ о успостављању радних група за европске интеграције, *Сл. гласник БиХ*, бр. 47/09 и 65/10.

39 Тачка 3. и 4. Анекса Одлуке бр. 1/2008 Привременог одбора Европске заједнице и Босне и Херцеговине од 7. октобра 2008. године о Пословнику којим је обухваћен

између осталог, садржи и информације о мјерама које су институције у БиХ предузеле ради преузимања *acquis*-а, наводи усвојене прописе и институционални оквир, као и потребне административне капацитете за провођење ових прописа (Дирекција за европске интеграције, 2013: 28–33).

8. Закључак

У раду је представљен значај ПС-а за усклађивање правног система БиХ са правним тековинама ЕУ. На првом мјесту указано је на утицај процеса европских интеграција на државно уређење Босне и Херцеговине и интеракцију интеграција са реформским и транзиционим процесима. Међународноправни значај усклађивања права је појашњен у свјетлу члана 70. ССП-а који се примјењује од дана потписивања овог споразума. Показали смо неколико примјера конкретних обавеза усклађивања прописа са *acquis*-ем ЕУ. Надаље, појашњен је поступак усклађивања који примјењују институције БиХ уз назнаку да је сличан поступак успостављен на нивоу ентитета и Брчко дистрикта. Посебно смо указали на значај сарадње контролног органа са обрађивачима правних аката, као и на потребу досљедне примјене инструмената за усклађивање. Указано је на потребу да се адекватни поступци успоставе и у оквиру кантона који постоје унутар Федерације БиХ. Рад је указао на значај заједничких тијела ЕУ и БиХ успостављених ПС-ом за вршење надзора над провођењем споразума и усклађивањем прописа у БиХ са *acquis*-ем ЕУ.

Истакли смо да у БиХ не постоји документ који би имао улогу Плана усвајања *acquis*-а. Сматрамо да је, осим разматрања успостављања једног оваквог документа, чија форма треба да одражава уставноправну реалност БиХ, потребно успоставити и консолидован оквир за боље планирање процеса усклађивања прописа, посебно унутар Федерације БиХ у којој постоји десет кантона са значајним обимом надлежности. Из тог разлога, цијенимо да БиХ досад успијева да одговори својим обавезама за усклађивање правног система са *acquis*-ем кроз примјену ПС-а. Међутим, мишљења смо да она неће бити у могућности да води претприступне преговоре без успостављања свеобухватнијег планског оквира усклађивања прописа и надзора над провођењем овог поступка на свим нивоима власти.

Литература

- Andreatta, F. (2005). Theory and the European Union's International Relations. C. Hill и M. Smith (Прир.), *International Relations and the European Union*. Oxford University Press. 18–38
- Gstöhl, S. (2011). EU Diplomacy After Lisbon: More Effective Multilateralism. *Brown Journal of World Affairs*. 2(XVII). 181–191
- Daillier, P. Forteau, M. Pellet, A. (2009). *Droit international publique*. Paris: LGDJ
- Дмичић, М. (2010). Европске интеграције и промјене Устава Босне и Херцеговине, Зборник са научног скупа Правног факултета Универзитета у Нишу „Актуалне тенденције у развоју и примени европског континенталног права“, Ниш
- Ђурић, В. (2007). *Устав и међународни уговори*, Београд: Институт за упоредно право
- Isaac, G. Blanquet, M. (2006). *Droit general de l'Union européenne*. Paris: Sirey – Dalloz
- Јовичић, М. (1997). *Закон и законитост*. Београд
- Кузмановић, Р. (2004). *Есеји о уставности и законитости*. Бања Лука
- Lazowski, A. (2001). *Adaptation of the Polish legal system to European Union law: Selected aspects*, Working paper No. 45, Sussex European Institute, p. 8. pp. 1–31. [Electronic version]. Преузето: 10. 04. 2014. <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=sei-working-paper-no-45.pdf&site=266>
- Марковић, Г. (2012). *Босанскохерцеговачки федерализам*. Београд/Сарајево
- Phinnemore, D. (2003). Stabilisation and Association Agreements: Europe Agreements for the Western Balkans. *European Foreign Affairs Review*. 8(2003). 77–103
- Simon, D. (2001). *Le système juridique communautaire*. Paris: Presses Universitaires de France
- Трнка, К. Миличевић, Н. Симовић, Н. М. Дмичић, М. (2004) *Коментар Устава Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске*. Сарајево: Центар за промоцију цивилног друштва
- Хајден, Р. М. (2003) *Скице за подељену кућу – Уставна логика југословенских сукоба*. Београд
- Hanf, D. Dengler, P. (2004). Accords d'associations. *College of Europe Research Papers in Law*. 1(2004). 1–45
- Шарчевић, Е. (2010). *Устав из нужде, Консолидација уставног права Босне и Херцеговине*. Сарајево

Прописи

Одлука Владе Брчко дистрикта о процедурама у поступку прилагодбе прописа Брчко дистрикта БиХ са *acquis communautaire*. *Сл. гласник БД БиХ*. Бр. 25. 2009

Одлука Владе РС о поступку усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином Европске уније и правним актима Савјета Европе. *Сл. гласник Републике Српске*. Бр. 46. 2011

Одлука Савјета министара БиХ о Дирекцији за европске интеграције. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 41. 2003

Одлука Савјета министара БиХ о процедурама у поступку усклађивања законодавства Босне и Херцеговине са *acquis communautaire*. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 44. 2003

Одлука Савјета министара БиХ о успостављању Комисије за европске интеграције у саставу Привременог одбора за стабилизацију. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 92. 2008; бр. 25. 2012

Одлука Савјета министара БиХ о успостављању радних група за европске интеграције. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 47. 2009; бр. 65. 2010

Одлука Савјета министара БиХ о инструментима за усклађивање законодавства Босне и Херцеговине с правном тековином (*acquis-ем*) ЕУ. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 23. 2011.

Одлука бр. 1/2008 Привременог одбора Европске заједнице и Босне и Херцеговине од 7. октобра 2008. године о Пословнику којим је обухваћен опис послова и структура пододбора Европске заједнице и Босне и Херцеговине. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 47. 2009

Пословник о раду Савјета министара Босне и Херцеговине. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 22. 2003

Привремени споразум о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне, и Босне и Херцеговине, са друге стране. *Сл. гласник БиХ – међународни уговори*. Бр. 5. 2008

Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране. *Сл. гласник БиХ – међународни уговори*. Бр. 10. 2008

Уредба о Уреду Владе Федерације Босне и Херцеговине за законодавство и усклађеност са прописима Европске уније – пречишћени текст. *Сл. новине Федерације БиХ*. Бр. 49. 2007

Устав БиХ. преузет 10. 04. 2014. са http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=372

Закон о поступку закључивања и извршавања међународних уговора. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 29. 2000; Бр. 6. 2013

Закон о Савјету министара Босне и Херцеговине. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 30. 2003; бр. 42. 2003; Бр. 81. 2006; Бр. 76. 2007; Бр. 81. 2007; Бр. 94. 2007; Бр. 24. 2008

Закон о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини. *Сл. гласник БиХ*. Бр. 10. 2012

Судска пракса

Case 181/73 *Haegeman c. Belgique*, [1974] ECR 449

Case 12/86 *Demirel v. Stadt Schwäbisch Gmünd* [1987] ECR 3719

Case C-192/89 *S.Z. Sevince v. Staatssecretaris van Justitie* [1990] ECR 3461

Европски суд за људска права, Велико вијеће, *Сејдић и Финци против БиХ*, апликације бр. 27996/06 и 34836/06, пресуда од 22. 12. 2009.

Одлука Уставног суда БиХ У-5/09, Одлука о допустивости и меритуму – Уставност Закона о заштити домаће производње у оквиру ЦЕФТА, Уставни суд БиХ, 25. 09. 2009

Остали извори

Conclusions of the Copenhagen European Council: Bull. 6-1993

Council of the European Union, Council Conclusions on Enlargement and Stabilisation and Association Process, 3210th Council meeting, Brussels, 11.12.2012.

Traité sur l'Union européenne, version consolidée, *Journal Officiel de l'UE*, FR, C 115/1, 9. 5. 2008.

Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, version consolidée, *Journal Officiel de l'UE*, FR, C 115/1, 9. 5. 2008.

Дирекција за европске интеграције (2013). *Смјернице за извјештавање Европске комисије у процесу европских интеграција*, Сарајево

Интернет:

<http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database.aspx?command=details&id=&lang=en&aid=2008023&doclang=EN>, 5. 4. 2014.

<http://dei.gov.ba/dei/dokumenti/ssp/Archive.aspx?pageIndex=1&langTag=bs-BA>, 10. 04. 2014.

Mile Dmičić, LL.D.
Full Professor,
Faculty of Law, University
of Banja Luka

Duško Glodić, LL.B., MA
Manager of the Department for
Coordination of the Stabilization
an Association Process
Directorate for European Integration,
Council of Ministers B&H, Sarajevo

The Harmonization of the Legal System of Bosnia and Herzegovina with the EU Acquis In Light of the Application of the Interim Agreement on Trade and Trade Related Matters

Summary

The harmonization of a legal system is one of the essential duties that a country aiming to accede to the EU has to accomplish. Bosnia and Herzegovina has established contractual relationship with the EU by concluding the Stabilisation and Association Agreement. While the entry into force of this agreement is pending, the Interim Agreement on Trade and Trade-Related Matters (containing trade-related provisions of the Stabilisation and Association Agreement) is being applied. This article explores the obligation of Bosnia and Herzegovina to adjust its legal system to the EU *acquis* through the application of the Interim Agreement.

In order to examine this issue in a comprehensive manner, the authors first explained the legal nature of the Stabilisation and Association Agreement and the Interim Agreement. In this context, a particular attention has been paid to the provision of Article 70 of the Stabilisation and Association Agreement, which stipulates the obligation to harmonize domestic legislation with the EU *acquis* and has been applied since the Agreement's signature. The Agreement provides that the priority in the legal harmonization has to be given to trade-related issues. The legal approximation activities will expand to other relevant areas of the *acquis*.

Further on, the authors explored the procedural framework for the legal approximation to the EU *acquis* carried out in Bosnia and Herzegovina with particular regard to future challenges in this process. The authors analyzed the legal approximation procedures applied by Bosnia and Herzegovina's institutions, institutions of its entities and the Brčko District, as well as harmonization instruments and their relevance in the approximation procedures. The authors focused on the importance of the constitutional distribution of competences to different levels of government and its impact on the harmonization process.

The authors concluded that it was necessary to establish a sound system of the coordination of administrative activities, harmonization provisions at different levels of government and planning the legal approximation process.

Finally, the authors analyzed the institutional framework established by the Interim Agreement, i.e. the joint bodies established between the contracting parties (Bosnia and Herzegovina and the European Union), which have been entrusted to monitor the application of this Agreement. The Interim Agreement has set up an Interim Committee for Stabilisation and Association and several sectorial sub-committees to monitor the implementation of particular Agreement provisions.

Key words: Interim Agreement on Trade and Trade Related Matters, Stabilisation and Association Agreement, EU Law, harmonisation, EU *acquis*.

